

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Lvdovici Molinæ, E Societate Iesv Theologiæ Doctoris, &
Professoris, Commentaria, In primam D. Thomæ partem**

Molina, Luis de

Lugduni, 1622

Vtra perfectior sit, essentiáne, an existentia. disput. 2.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73915)

1. Estote perfecti, sicut & Pater vester coelis perfectus est.

Perfectum & perfectio quid, varietate perfectionum modi.

Pro intelligentia rationis, qua D. Thomas conclusionem propositam demonstrat, nonnulla prænotanda sunt. Primum est, perfectum ad D. Thomam hoc loco dici illud, cui nihil deest secundum modum suæ perfectionis, id est, cui nihil deest eorum, quæ naturæ ipsius conuenientia sunt. Ea verò, quæ eliquæ rei conuenientia sunt, & quibus perficitur, ab effectu appellantur perfectiones, quia scilicet rem perficiunt. Harum verò, quæ ad essentiam rei pertinent, vt materia, & forma substantialis comparatione hominis, & genus ac differentia, dicuntur perfectiones internæ: quæ verò extra essentiam sunt, siue ad rei conseruationem, siue ad operationes, aut vt absolute, aut vt melius fiant, siue ad ornatum conducant, aut quouis alio modo expedientia sint, dicuntur perfectiones externæ: quarum quædam naturales sunt, quædam supernaturales.

Perfectum aliud simpliciter, aliud secundum quid, idque variis modis.

Secundum est, duobus modis dici aliquid perfectum. Vno simpliciter, illud nempe, quod omnia omnino habet, quæ quacumque ratione ei conuenientia, atque expedientia sunt. Altero secundum quid, hoc est, quædam ex parte dumtaxat: quo pacto dicimus, aliquid esse perfectè album, aut perfectè calidum. Hoc rursus duobus modis dicitur. Altero, quia habet illud secundum omnes gradus, quos illud secundum se spectatum aptum natum est habere: quo pacto ignis dicitur perfectè calidus, quia habet calorem secundum omnes gradus, quos calor est aptus natus habere. Altero, quia de illo habet tantum, quantum naturæ suæ conueniens est: quomodo id dicitur perfectè calidum, quod de intentione caloris habet, quantum conueniens est ipsum habere. Dicitur præterea aliquid perfectum quo ad statum, aut quo ad numerum perfectionum, quas est natura aptum habere, licet non quoad latitudinem status, aut quoad latitudinem cuiusque perfectionum. Hoc modo dicimus inter iustos, aliquos in hac vita esse perfectos, quia peruenierunt ad supremum statum huius vite, quam appellamus perfectorum, licet nullus ad tantam latitudinem perfectionis possit peruenire, quin deuenire possit ad maiorem. Dicimus etiam aliquem perfectum in naturalibus, quando nulla perfectionum, quas postulat ipsius natura, illi deest, quamuis vnamquamque in altiori gradu possit habere. Vt verò dicitur aliquid perfectum in naturalibus, si naturalia omnia habeat, vt postulat ipsius natura, finisque ad quem à natura dirigitur: ita etiam dicitur aliquis perfectus in supernaturalibus, quando habet supernaturalia accommodata ad finem supernaturalem ad quem ordinatur. Hac ratione dicimus aliquem perfectè dispositum supernaturaliter ad gratiam, quando habet dispositiones supernaturales ad illam adipiscendam necessarias, & ita de aliis finibus supernaturalibus ad quos aliquis eligitur, aut ordinatur. Vnde perfectionum, quædam naturales, quædam supernaturales merito dicere consueuimus.

Tertium ita se habet, quamuis aliquid esse perfectum simpliciter consistat in indiuisibili, eò quod res, si habet omnia, quæ postulat ipsius natura, dicitur perfecta simpliciter: si aliquo caret, perfecta simpliciter non dicitur: at tamen inter res perfectas simpliciter vnam dicimus perfectiorem alia, cum attendimus ad latitudinem & dignitatem perfectionum, quibus res perficiuntur, atque eas secundum eiusmodi latitudinem comparamus. Id enim cuius perfectiones dignitate & præstantia antecedunt perfectionem alterius, dicimus perfectius: vt angelum per-

fectum in suis naturalibus dicimus perfectiorem homine: & inter res creatas, quædam dicimus imperfectissimas, quod parum latitudinis, dignitatis, atque perfectionis habeant: eum tamen vnaquæque earum, spectata ipsius natura, valde bona atque perfecta creata fuerit, vt habetur Geneseos 1.

Quartum est ex Diuo Thoma hoc loco ad primum, perfectum iuxta nominis interpretationem idem esse, ac consummatum factum: vnde iuxta nominis interpretationem propriè solum dicitur de rebus factis. Verum quoniam in rebus creatis tunc aliquid dicitur perfectum quando educum est ad actum quoad omnia, quæ postulat ipsius rei natura, translatum est vocabulum ad significandum omne id, quod est in actu, quoad omnia quæ naturæ talis rei accommodata sunt, siue illud factum, siue non factum sit.

Ex dictis quintò rectè licet colligere, aliquid esse imperfectum, si desit ei aliquid, ad quod secundum se sit in potentia, & illud postulat ipsius rei natura.

His notatis, probat Diuus Thomas Deum non solum esse perfectum, sed etiam perfectissimum: quoniam eatenus aliquid est perfectum, quatenus est in actu, & eatenus est imperfectum, quatenus est in potentia: Deus autem, cum sit primus agens, est maximè in actu: agentis namque est esse in actu, & primi, vt pote fontis cæterorum, esse maximè in actu, ita vt ad nihil sit in potentia, cum non sit, à quo deducatur in actum: ergo est perfectissimus. Notandum tamen est ex eo, quòd Deo repugnat omnino potentia passiva, opimè sequi, eum ita esse perfectum, vt nunquam possit esse imperfectus, quod rebus creatis denegatum est: ex eo verò, quòd fons est & origo perfectionum omnium aliorum entium, rectè inferri, eum continere in se maiorem latitudinem perfectionis, quam cætera alia, atque ad eò omnibus modis esse entium omnium perfectissimum.

DISPUTATIO II.

Vita perfectior sit, essentiali, an eius existentia.

Existentiam perfectiorem esse quàm essentiali, videtur asserere Diuus Thomas hoc loco ad tertium: cui sententiæ fauent Dionysius 4. & 5. cap. de diuinis nominibus, qui de existentia loquitur, vt de maxima quadam perfectione.

Et Aristoteles 8. Ethicorum capite 11. dicens: *pariter esse causam, vt filius existat, idque maximum beneficium videri.*

Suffragatur etiam ratio Diui Thomæ hoc loco: quia existentia ad essentiali habet se velut actus ad suam potentiam: actus autem, vt patet, perfectione potentiam superat.

Contraria tamen sententia videtur amplectenda cum Soncinate quarto Metaphysicæ quæst. 13. Primum, quia existentia vel est accidens, & subinde quid imperfectius essentiali substantiali, vel certè reducit ad prædicamenta per essentiali: nihil autem ad prædicamenta reducit per id, quod est imperfectius, quin potius semper imperfectiora & incompleta per res magis perfectas & completas reducantur. Secundò, quoniam id est perfectissimum in homine, secundum quod est factum; ad imaginem & similitudinem Dei, & ratione cuius est capax Dei, atque

Perfectum iuxta nominis interpretationem.

Imperfectum quid.

Rationes partium affirmatiue Prima.

Secunda.

Tertia.

Essentia perfectior est, quam sua existentia.

que beatitudinis: id autem est essentia & ipsius essentia facultates; non verò existentia essentia vel facultatum: videbimus namque & diligemus Deum, non per existentiam intellectus & voluntatis, sed per intellectum & voluntatem: ergo essentia est perfectior quam existentia. Ad hæc, contraria assertio, & difficillima creditur est, & nulli rationi nititur, quæ eam efficaciter suadere possit.

Ad primam rationem in contrarium.
Ad secundam.
Ad tertiam.
Ad Dionysium ergo dicendum est, eum non loqui de existentia creata, sed de increata & diuina comparata cum essentia & naturis creatis, vt ibidem exponit alter Dionysius Carthusianus, idque ex versione Peronij clarè constat.

Ad Aristotelem verò dicendum, partem non solum efficere existentiam filij, sed etiam essentiam ipsam existentem, vt quæstione præcedente artic. 4. disputat. 2. est ostensum, idque maximum esse beneficium. Præterea, esto solum efficeret existentiam, conferret tamen filio maius beneficium, quam sint cætera beneficia naturalia, quæ ab aliis hominibus conferuntur, quod eo loco tantum vult Aristoteles.

Ad rationem Diui Thomæ dicendum est, non quemcumque actum esse perfectiorem ea potentia, quam perficit: accidentia namque actus sunt accidentarij comparatione substantiarum, in quibus recipiuntur, & substantia ipsæ rationem potentia comparatione eorum habent, quis tamen auit affirmare, si fanæ mentis sit, substantias suis accidentibus esse imperfectiores.

ARTICVLVS II.

Vtrum in Deo sint perfectiones omnium rerum.

DISPVATIO I.

Conclusio. Perfectiones omnium rerum sunt in Deo, non formaliter, sed eminenter.

ONCLVSIO est. In Deo sunt perfectiones omnium rerum, non formaliter sed eminenter. Est de fide. Probat ex illo ad Roman. 11. Ex ipso, & per ipsum, & in ipso sunt omnia: cum ergo non sint formaliter, fit vt sint eminenter. Item Plal. 49. Pulchritudo agri mecum est. Et Exodi 33. Ego ostendam tibi omne bonum; id est, me ipsum, in quo eminenter sunt bona & perfectiones omnium rerum. Et Ioan. 1. Quod factum est, in ipso vita erat: vbi duo affirmat, nempe creata omnia fuisse in Deo, & in eo fuisse vitam, quoniam secundum esse quod habent in Deo, sunt ipsemet Deus: Deus autem vita est. Vnde Anselmus Monol. 33. sic ait. Cum summus ille spiritus dicit se ipsum, id est (per Verbum quod ab eterno producit) concipit essentiam suam, dicit omnia que facta sunt (eodem scilicet Verbo) nam & antequam fierent, & cum iam facta sunt, & cum corrumpuntur, seu aliquo modo variantur, semper in ipso sunt, non quod sint in se ipsis, sed quod est idem ipse. Etenim in seipsis sunt essentia mutabilis: in ipso verò sunt ipsa prima essentia. Hæc Anselmus. Et cap. 34. colligit creaturas esse, etiam in Verbo, eo quod consubstantialiter sit Patri. Et cap. 35. ait, creata tanto verius esse in verbo & intelligentia creatoris, quam in se ipsis, quanto verius existit creatrix, quam creata substantia. Quod exponunt D. Tho. q. 4. de veritate, ar. 6. & q. 8. ar. 16. ad 11. & Durad. in 1. d. 36. q. 2. de veritate rei, quia verior res (vt pote perfectio) est esse, quod creatura habet in Deo, quæ quod habet in se ipsis: non verò quasi lapis verius dicitur de illo esse quod lapis habet in

De eminenter quæ creata habent in Deo, est ipsa prima essentia. Hæc Anselmus. Et cap. 34. colligit creaturas esse, etiam in Verbo, eo quod consubstantialiter sit Patri. Et cap. 35. ait, creata tanto verius esse in verbo & intelligentia creatoris, quam in se ipsis, quanto verius existit creatrix, quam creata substantia. Quod exponunt D. Tho. q. 4. de veritate, ar. 6. & q. 8. ar. 16. ad 11. & Durad. in 1. d. 36. q. 2. de veritate rei, quia verior res (vt pote perfectio) est esse, quod creatura habet in Deo, quæ quod habet in se ipsis: non verò quasi lapis verius dicitur de illo esse quod lapis habet in

De eminenter quæ creata habent in Deo, est ipsa prima essentia. Hæc Anselmus. Et cap. 34. colligit creaturas esse, etiam in Verbo, eo quod consubstantialiter sit Patri. Et cap. 35. ait, creata tanto verius esse in verbo & intelligentia creatoris, quam in se ipsis, quanto verius existit creatrix, quam creata substantia. Quod exponunt D. Tho. q. 4. de veritate, ar. 6. & q. 8. ar. 16. ad 11. & Durad. in 1. d. 36. q. 2. de veritate rei, quia verior res (vt pote perfectio) est esse, quod creatura habet in Deo, quæ quod habet in se ipsis: non verò quasi lapis verius dicitur de illo esse quod lapis habet in

A Deo, quam de esse quod habet in seipso: in seipso enim formaliter & proprie est lapis: secundum esse verò, quod habet in Deo, non est lapis, nisi cum addito, nimirum eminenter, formaliter verò est ipsemet Deus. Eandem conclusionem affirmat Dionysius 5. cap. de diuinis nominibus, vbi præter alia, quæ hoc loco citat D. Thomas, ait, quod sicut linea a centro ad circumferentiam egredientes, in centro sunt vnium, & quo magis a centro distant, eo plus disjunguntur: ita creata omnia, quæ a Deo prodierunt, in Deo vniuntur & sunt vnium, quò verò plus ab eo recedunt multiplicatione quorundam ex aliis, eo plus disjunguntur quoad esse, quod habent in se ipsis.

B Eandem conclusionem probat D. Thomas duabus rationibus naturalibus, quarum prima est. Omnis perfectio effectus vel est formaliter in sua causa principali, si illa sit vniuoca, vel certè eminenter & perfectiori quodam modo, quam sit in effectû, si sit æquiuoca: sed res omnes aliæ à Deo sunt effectus Dei, qui eorum causa prima principalis & æquiuoca existit: ergo perfectiones omnium rerum sunt eminenter in Deo. Maior patet, quia nihil virtute propria potest tamquam agens principale conferre, quòd non habet vel formaliter, vel eminentiori, & perfectiori quodam modo, quam illud conferat: inde enim fit, vt nihil propria virtute, & tamquam agens principale producere possit aliqui perfectus seipso. Minor simpliciter patet ex dictis quæstione 2. art. 3. Hæc ratio non solum probat perfectiones omnium rerum, quæ actu sunt, aut fuerunt, esse eminenter in Deo, sed etiam perfectiones futurorum omnium, etiam possibilium: si enim aliqua possibilia sunt, id ex eo est, quòd sunt eminenter in causa, à qua possunt produci.

C Secunda ratio D. Thomæ minus euidentiæ habet, quam prima, ob id eam relinquo. Vis illius in eo posita est, quòd forma subsistens habere debeat formaliter vel eminenter in eo, in quo est subsistens, totam latitudinem perfectionis, quam potest habere etiam in suis inferioribus, idque siue sit specifica, siue generica, siue analogica, cuiusmodi est ipsum esse.

D Iuxta doctrinam huius secundæ rationis respondet D. Thomas ad suum tertium argumētum, quòd quauis ab inferioribus prædicatis perfectione excedantur prædicata superiora, quandoquidem in se ea includunt, & aliquid præterea addunt, nihilominus tamen formam superiorem subsistentem (quam appellat ipsum esse, ipsum viuere, &c.) perfectione antecellere formam inferiorem subsistentem. Ratio est, quoniam forma subsistens continet eminenter perfectiones omnium inferiorum: quare cum quòd forma superior est, eò plura inferiora sub se contineat, fit, vt si subsistat, perfectior etiam sit.

DISPVATIO II.

De duplici perfectionum genere, & quomodo vtrumque in Deo sit.

Diuident perfectionem Theologi cum Anselmo Monolog. 14. in perfectionem, quam vocant simpliciter, & in eam, quam appellant perfectionem in certo genere. Illa perfectio dicitur simpliciter, cuius ratio formalis nullam imperfectionem secum affert. Quò fit, vt nullum nomen proprium rei create, siue res illa indiuiduum sit, siue species, siue genus, significet perfectionem simpliciter: semper enim cuiusmodi nomina entitatem finitam

Prima Diu Thomæ ratio, quæ conclusionem probat.

Enim rationem, etiam possibilem, id eò quòd participat, quia est eminenter in Deo. Secunda ratio.

Perfectio simpliciter quid.